



**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

VII. Vtrum Incarnatio Verbi Diuini fuerit necessaria ad tollendum
peccatum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

Ad capeſſendam autem arduam tam altæ, & diuinam uſque ad eodẽ referentis perfectionis viam, neceſſe fuit ex natura rei ductorem habere, & exemplar hominem Deum, vt filij adoptiui filio naturali ſibi conſpicio conformarentur. Nam, vt ait Auguſt. ſerm. 9. de Natiu. Domini ſub initium: *Homo ſequendus non erat, qui videri poterat; Deus ſequendus erat, qui videri non poterat. Vt ergo exhiberetur homini, & qui videretur ab homine, & quem homo ſequeretur, Deus factus eſt homo.* Hanc ipſam exiſtentia Chriſti neceſſitatem docet determinatè de fide 11. de Ciuit. c. 2. & de ſpe etiam, & charitate efficaciter vrget 13. de Trinit. c. 10. Secundò per hos habitus reddimur capaces ad agendum familiariter cum Chriſto cognoscendo gradum dignitatis ipſi conuenientis; percipiendo omnia eius myſteria, & doctrinam; promittendo mutud, ſperando, & exequendo, quæ decent homines admiſſos in conſortium diuinitatis; & quod hæc omnia includit, exhibendo inuicem dilectionem verè amicabilem, & fraternam, vt habetur toto c. 15. Ioann. præſertim ad medium: *Iam non dicam vos ſeruos; vos autem dixi amicos: Quia quacumque audiui, &c.* Et Marc. 3. 35. *Qui enim fecerit voluntatem Dei, (quod ipſum per hæc gratiæ dona exhibetur) hic frater meus, & ſoror mea, & mater eſt.* Habitus autem, ratione quorum connaturale eſt ſic agere cum Chriſto, nequit non eſſe, pluſquam explicari poſſit violentum, & innaturale eodem carere. Quia nihil aliud explere poteſt connaturalem tanti boni capacitatem.

Art. 4. Tertio ſpecialiter gratia habitualis, eadem ratione, qua nos facit filios Dei, & hæredes, facit etiam cohæredes Chriſti, iuxta illud 8. ad Rom. 17. *Sumus filij Dei: ſi autem filij, & hæredes, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti.* Facit autem filios, & hæredes Dei ex ſua natura abſolutè, & non ex ſuppoſitione ſibi accidentalij; ac proinde non eſt illi accidentalis; ſed per ſe debita ſuppoſitio exiſtentia Chriſti eſſentialiter requiſita ad cohæreditatem. Quarto non eſt ſupra naturam habitus fidei, vt credat exiſtentiam Chriſti, vtque ab ipſo doceatur fidelis, ſimiliterque eſt connaturale habitui ſpei, vt ſperet aduentum Chriſti, vtque ſperet in ipſo. Inter potentias autem, & habitus, eorumque obiecta connaturalia, datur mutua connexio naturalis, vt inter viſum, & colores, auditum, & ſonos, & ſubiecta, quibus hæc naturaliter inſunt. Quintò connaturale Chriſto fuit, vt faceret opera, quæ teſtimonium perhiberent de ipſo, vt dictum eſt ex Euangelio Ioannis. Teſtimonium autem nullum perhiberent, ſi non exiſterent homines inſtructi fide, qua valerent eorum ſignificatione percipere. Neceſſe igitur fuit ex natura rei, vt exiſteret homines inſtructi fide ex ſuppoſitione exiſtentia Chriſti. Notatum verò modò fuit eandem eſſe connexionem habituum cum ſuis obiectis, quæ eſt e conuerſo.

Art. 5. Denique in ſacris litteris paſſim comparantur Chriſtus, & fideles, vt caput, & membra: vitis, & palmites; ſol, & ſtellæ; lux, & radij; ſons & riuus; quæ & ſimilia per multa denotant mutuam intrinſecam habitudinem, & connexionem; atque ex ſingulis eiſmodi totidem argumenta conſici facile poſſunt in rem noſtram expenſis ſcripturæ locis, in quibus continentur, quæque infra producantur opportunè.

Ad 1. Pro connexionem vnus rei cum alia non attenditur mutua eorum proportio, & affinitas, quoad entitatiuam perfectionem ſecundum ſe præciſè. Quia omnia creata connectuntur eſſentialiter cum Deo, à quo diſtant infinite; ſed attenditur proportio, & affinitas in ratione principij, & effectus obiecti, & potètiæ exemplaris, & exemplati, & ſimilium. Atque ſub hac conſideratione patet ex dictis ratio diſcriminis.

Ad 2. Chriſtus eſt principium donorum gratiæ cauſalitate meritoria; & dona gratiæ feruntur in ipſum, vt obiectum dirigente fide. Cauſalitas autem me-

ritoria Chriſti, cum operetur intentionaliter per dignitatem eius infinitam, vt exiſtentem in cognitione diuina, à quouis tempore in quouis quantumlibet diſtancia tempora protenditur. Fides ſimiliter cum nihil videat, ſed ſit rerum non apparentium, æquè benè fertur in abſentia, & præſentia. Non igitur neceſſe fuit donis gratiæ purè creatis ſemper coexiſtere Chriſtum, ſed aliquando.

Ad 3. Quod eſt primum inter ea, quæ mutuo connectuntur, inducit in reliqua rationem debiti abſolutè, eiſque detrahit rationem gratiæ ſpecialis; qua de cauſa bona cuique connaturalia dicuntur indiſtincta à dono creationis in ratione gratiæ. Chriſtus autem eſt primum inter omnia ſupernaturalia. Quare reliqua ſupernaturalia debentur ratione eius, nec habent ſecundum ſe rationem gratiæ diſtinctæ ab eodem. Deinde quòd dona gratiæ purè creata connectantur cum Chriſto, illiſque ſuppoſitis ipſe debeatur, non minuit dignitatem, & eſtimationem gratiæ vnionis; ſed tantum manifeſtat excellentiam, & ſublimitatem eorum donorum; quia connectuntur cum Chriſto tanquam cum proprio, & vnico ſuo principio connaturali infra Deum.

QVÆSTIO VII.

Vtrum Incarnatio Verbi Diuini fuerit neceſſaria ad tollendum peccatum.

Videtur non fuiſſe. 1. Quia Deus per Incarnationem non eſt factus potentior quam eſſet ex ſe. Ergo peccatum, quod de facto abſtulit mediante Incarnatione, æquè benè auferre potuit ea non interueniente.

2. Vt auferatur iniuria alicui illata, non cum neceſſe eſt aliquid facere, qui eam pertulit, ſed eum, qui illam intulit. Peccatum autem continet iniuriam illatam Deo ab homine, atque Incarnatio Verbi peracta eſt non homine cooperante, ſed ſolo Deo. Ergo Incarnatio neceſſaria minimè fuit ad eum effectum.

3. Ad auferendum quoduis malum ſufficit tantundem boni contrarij, vt ad auferendum quatuor gradus frigoris ſufficiunt quatuor caloris. Bonitas autem Incarnationis incomparabiliter præeminet malitiæ peccati. Ergo pro eius remedio non fuit neceſſarium tantum bonum.

4. Vt quis deponat offenſionem conceptam ex iniuria alterius, non neceſſe eſt illum priùs agere amicaliter cum illo. Sic enim neceſſe eſſet iniuriam condonari antequam condonaretur. Deus autem volendo Incarnationem Verbi, egit amicaliter cum hominibus, qui ipſum offenderant, iuxta illud Ioannis 3. 16. *Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuum unigenitum daret.* Eo namque ipſo contulit ſummum beneficium continens in ſe omnia bona, id eſt, omnes effectus amicitia. Ergo non fuit neceſſaria Incarnatio, vt ea mediante perueniretur ad abolitionem peccati, & offenſæ Dei.

Reſp. Poſſe quidem Deus de potentia abſoluta multipliciter inſundere gratiam ſanctificantem peccatori, nullo tamen pacto poſſe auferre ab illo peccatum, & condonare, niſi inſundendo eam gratiam; in cuius videlicet priuatione peccatum lethale eſſentialiter conſiſtit; vt dictum eſt, quaſt. 5. de Iuſtit. Dictum autem eſt Incarnationem Verbi neceſſariam fuiſſe ex natura rei ad inſuſionem cuiusvis doni ſupernaturalis. Neceſſaria igitur fuit etiam ad abolitionem peccati; ſiue Deus vellet condignam eius ſatisfactionem exigere, ſiue noller; de quo modo præciſinditur, & q. 9. inquiretur. Quare licet Deus de potentia

Quæst. VIII. Vtrum malitia peccati, &c. 219

potentia absoluta potuerit auferre peccatum tam originale, quam quoduis personale, absque interuentione Christi Domini, & meritum eius, de quo dubitandum nullatenus est; congruentius tamen, & rerum naturis absolute accommodatum fuit, ut non nisi per Christi merita tantum, ac tam sublime beneficium exhiberet; quod docet August. 13. de Trinit. cap. 10. initio, dicens: *Modum alium nostræ liberationis Deo non defuisse, cuius potestate cuncta equaliter subiacent; sed sananda nostræ miserie conuenientiore modum alium non fuisse, nec esse oportuisse.* Quo genere locutionis significare solet Augustinus necessitatem naturalem vnius rei ad aliam.

Ad 1. Necessitas naturalis interponendi causas secundas efficientes, & materiales pro aliquibus effectibus, & formis producendis, nunquam fundatur in insufficiencia virtutis diuinæ, sed in natura effectuum, & formarum; quatenus talis effectus ex sua natura est participatiuus, & manifestatiuus virtutis à Deo communicatæ tali causæ secundæ, ut fumus ignis, & sublunaria cælestium: atque talis forma est similiter perfectiua talis subiecti, ut calor ignis, & dona supernaturalia naturæ rationalis. Necessitas igitur incarnationis, ad ablationem peccati, non est ex defectu virtutis in Deo independentem ab Incarnatione; sed quia ablatio peccati est donum supernaturale purè creatum; atque omne tale donum est participatiuum, & manifestatiuum virtutis præexistentis in Christo, aut ad eius perfectionem ordinatum. Itaque Deus potuisset æquè facile auferre peccatum absque Incarnatione, sed non modo connaturali.

Ad 2. Iniuria illata Deo hoc inter alia differt ab aliis iniuriis, ut non Deo, sed iniurianti noceat. Nocet verò priuando eum gratia gratum faciente, quæ non humanarum virium, sed diuinæ potestatis est opus. Quare ut aliæ iniuriæ auferantur per solum opus iniuriantis, rependendo bonum ablatum iniuriato; iniuria tamen, quæ aduersus Deum committitur, non nisi Deo præoperante auferri potest.

Ad 3. Ut forma immediatè exclusiua mali non necessariò debeat præminere bonitate sua malitiæ præexistenti, debet certè præminere causa eam formam inducens; quia debet aduersus vim mali præualere. Christus autem est causa inductiua gratiæ, per quam immediatè excluditur peccatum.

Ad 4. Non solum is diligere dicitur, qui alium prosequitur amore amicitiae, de cuius ratione est mutua redamatio; sed etiam qui operatur ad inductiorem amicitiae ea præstando, per quæ inimicitia abolitur, & amicitia stabiliri possit. Atque hoc modo dilexit Deus peccatores per decretum Incarnationis, nondum depõsita penitus offensione, nec condonato peccato, sed posita existentia Christi, qui est causa sufficiens, per quam ad condonationem peccati, & stabilimentum mutuae amicitiae perueniri possit. *Commendat enim, ut ait Apostolus 3. ad Roman. 8. Charitatem suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus (hoc est in sensu composito peccati & offensionis) Christus pro nobis mortuus est. Multo magis iustificati nunc (scilicet formaliter, & non tantum causaliter) in sanguine ipsius salui erimus ab ira per ipsum.* Non igitur condonatio condonationem peccati, & offensa; sed causa effectum condonationis, & initium amicitiae consummatione eius antecessit.

QVÆSTIO VIII.

Vtrum malitia peccati sit infinita?

Videtur esse simpliciter infinita. 1. in ratione offensa. Quia quodlibet peccatum lethale ha-

R. P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

bet rationem offensa respectu Dei. Ratio autem offensa crescit cum proportionem ad dignitatem offensa, & vilitatem offendentis, ut docet Aristot. 5. Ethic. c. 5. Immo, ut quibusdam videtur, ea dignitas, & vilitas, vel saltem altera offensa intrinsecè constituit. Ergo quando dignitas offensa est infinita, ut est dignitas Dei, & vilitas offendentis est itidem infinita, uti est vilitas cuiusvis creaturæ comparatæ cum Deo, ratio offensa euadet infinita. Quam in rem est satis nota vulgaris calculatio deducens sensum comparisonem ab infimo termino usque ad infinitum, & inde concludens infinitudinem in termino comparato.

2. In ratione demeriti. Quia pena, quam meretur peccatum lethale, est simpliciter infinita, tum quia est æterna, atque quæque quælibet pena æterna est simpliciter infinita; utpotè æquiualens infinitæ intensiõni pœnæ duranti ad tempus, sicut æquiualeat pœnæ, ut duo duranti per horam pœnæ, ut vnum durans per duas horas: Tum quia nullam pœnam infligere potest diuina potentia, quæ superet dignitatem peccati; immò quæ infra illam non sit. Quia de causa communiter dicitur Deum punire citra condignum, & misericorditer, nec oppositum contingere posse; atque demeritum insuperabile, immò & inadæquabile per potentiam punitiuam infinitam oportet esse infinitum: Tum quia peccatum lethale priuat peccantem summo, & infinito bono, quod est Deus; atque quantitas mali, ac demeriti pensatur ex quantitate boni, quo priuat. Tum demum quia peccator est dignus annihilatione sui, atque annihilatione est malum infinitum, utpotè transferens ad statum nocuum distantem infinitè ab statu bono existentia; cuiusmodi argumento probari solet creationem esse supra omnem actiuitatem finitam. Demeritum autem inductiuum pœnæ infinitæ non potest non esse infinitum, cum causa adæquata præsertim æquiuoca non possit esse minor suo effectui.

3. In ratione iniustitiæ. Quia peccator infert Deo affectiue infinitum malum, priuando ipsum infinito suo bono; Priuat enim illum ratione vltimi finis, id est, toto suo esse, dum collocat, quantum est ex se, vltimum suum finem in creatura. Neque verò peruersitas affectus, & magnitudo malitiæ eius pendet ab euentu: eadem enim est malitia, & iniustitia affectus, siue sequatur, siue non sequatur malum quod intèdit.

4. In ratione ineligibilis. Habet enim peccatum ineligibilitatem infinitam, quatenus nequit prudenter eligi pro vilo, seu malo vitando, seu bono acquirendo; tametsi per possibile, vel impossibile supponatur esse infinitum, quod vitandum, aut acquirendum esset commissio peccato. Infinita autem ineligibilitas est proprietas fundata in infinito malo.

5. In ratione incompensabilis. Quia vt exhibetur compensatio æqualis pro peccato, opus fuit satisfactione Christi, quæ est simpliciter infinita. Infinitum autem est, cui nihil infra infinitum æquale est.

Art. 1. Resp. Malum est oppositum bono debito, & in priuatione boni consistit; idèoque quantitas mali mensuratur ex quantitate boni, quo priuat. Nam ut dicit Arist. 8. Ethic. c. 2. *Sicut bono opponitur malum, ita optimo opponitur pessimum*, & sic de cæteris intermediis proportionaliter. Inter ea verò, quæ eodem bono priuant, illud est deterius, quod magis eo priuat; pessimum, quod eodem summe priuat; & siquidem possibile fuerit, ut priuet infinitè, erit consequenter malum infinitum. Priuare autem magis, vel minus tripliciter contingit ex parte boni terminantis priuationem & totidem modis ex parte ipsius priuationis.

Art. 2. Ex parte quidem boni. Primò, quia auferuntur plures gradus ipsius secundum se, aut communicationis ad subiectum quod priuatur. Secundo quia bo-

T 2 finit